

Linia kolejowa wąskotorowa 600 mm SIERPC – RYPIN

Przed przystąpieniem do budowy normalnotorowej linii kolejowej Sierpc – Brodnica, między Sierpcem i Rypinem funkcjonowała linia kolejowa wąskotorowa (600 mm). W 1922 r. oddano do użytku odcinek wąskotorówki Sierpc – Szczutowo, o przebiegu zbliżonym do późniejszej linii normalnotorowej¹.

Przebieg linii kolei wąskotorowej.

Linia kolejowa wąskotorowa na terenie obecnej Gminy Szczutowo biegła po prawej stronie drogi krajowej Nr 10 Warszawa- Toruń. W miejscowości Majewo (obecnie miejscowość ta stanowi integralną część sołectwa Mościska) zlokalizowana była stacja kolejowa. Natomiast przystanki zlokalizowane były w Gójsku i Blinnie. Dalej w kierunku Torunia z przystankami w miejscowościach: Skępe-Wioska, Karnikowo, Stacja kolejowa w Lipnie, dalej przez Kikół w kierunku Torunia². Od stacji w Majewie w kierunku północnym linia wąskotorówki przebiegała przez miejscowość Mościska i Cisse do Szczutowa. Przystanek w Szczutowie usytuowany był w sąsiedztwie cmentarza dalej linia przebiegała w kierunku północnym pomiędzy jeziorem Urszulewskim i Szczutowskim wzdłuż obecnej drogi wojewódzkiej 560 a dalej przez Karlewo, Dzikie Bórze i Zambrzyce w kierunku Skrwilna³. Dalej przez Skrwilno, Okalewo, Sadłowo do Rypina, gdzie kończyła bieg⁴.

Odcinek Szczutowo – Rypin, prowadzący jednak - odmiennie w stosunku do dzisiejszej linii - przez Skrwilno i Okalewo oddano do użytku w dniu 15 listopada 1929 r.⁵

¹ Informacje pochodzą ze strony: https://pl.wikipedia.org/wiki/Linia_kolejowa_nr_33#cite_note-4

² Mapa Taktyczna Polski 1:100 000 /1924 - 1939/, Tytuł Arkusza Lipno, udostępniona przez Jagiellońską Bibliotekę Cyfrową na stronie: <http://igrek.amzp.pl/mapindex.php?cat=WIG100>, (POBIERZ MAPĘ ARKUSZ LIPNO)

³ Mapa Taktyczna Polski 1:100 000 /1924 - 1939/, Tytuł Arkusza Sierpc, udostępniona przez Jagiellońską Bibliotekę Cyfrową na stronie: <http://igrek.amzp.pl/mapindex.php?cat=WIG100> (POBIERZ MAPĘ ARKUSZ SIERPC)

⁴ Mapa Taktyczna Polski 1:100 000 /1924 - 1939/, Tytuł Arkusza Rypin, udostępniona przez Jagiellońską Bibliotekę Cyfrową na stronie: <http://igrek.amzp.pl/mapindex.php?cat=WIG100>, (POBIERZ MAPĘ ARKUSZ RYPIN)

⁵ Informacje pochodzą ze strony: https://pl.wikipedia.org/wiki/Linia_kolejowa_nr_33#cite_note-4

Jak wyglądała kolej wąskotorowa? Poniżej kilka fotografii pozyskanych ze strony Narodowego Archiwum Cyfrowego:

Opis obrazu: Stacja kolejki wąskotorowej. Wagony kolejki załadowane drewnianymi pniami.

<http://audiovis.nac.gov.pl/obraz/181419/6af6d49ea3f650517532b43096065085/>

Tytuł tematu: Muzeum Kolei Wąskotorowej w Wenecji

Zdjęcie pochodzi ze strony Narodowego Archiwum Cyfrowego:

Data wydarzenia: 1975-06-03

Miejsce: Wenecja k. Inowrocławia

Osoby widoczne:

Osoby niewidoczne:

Hasła przedmiotowe: muzea, koleje,

Inne nazwy własne:

Zakład fotograficzny:

Autor: Rutowska Grażyna

Zespół: Archiwum Fotograficzne Grażyny Rutowskiej

Sygnatura: 40-9-184-12

Opis obrazu: Parowóz i skład kolejowy kolejki wąskotorowej na stacji.

<http://audiovis.nac.gov.pl/obraz/181413/6af6d49ea3f650517532b43096065085/>

Tytuł tematu: Muzeum Kolei Wąskotorowej w Wenecji

Data wydarzenia: 1975-06-03

Miejsce: Wenecja k. Inowrocławia

Osoby widoczne:

Osoby niewidoczne:

Hasła przedmiotowe: muzea, koleje,

Inne nazwy własne:

Zakład fotograficzny:

Autor: Rutowska Grażyna

Zespół: Archiwum Fotograficzne Grażyny Rutowskiej

Sygnatura: 40-9-184-7

Przygotowując artykuł dotyczący kolei wąskotorowej znalazłem bardzo ciekawy wpis zamieszczony na forum dyskusyjnym portalu internetowego Gazety.pl.⁶

(...) B. Pokropiński w swojej książce "Koleje wąskotorowe PKP" (WKiŁ 1980 -Moje Koleje) w tablicy 3.3 na str. 19 podaje, że Ministerstwo Kolei Żelaznych w latach 1918 - 1922 przyjęło na stan kolej wąskotorową gospodarczą o długości 28 km, szerokości 600 mm Rypin - Golub. Kiedy linię tę zamknięto i zlikwidowano - nie udało mi się dowiedzieć. Drugą linią wąskotorową w Rypinie była linia Sierpc (stacja Majewo) - Skrwilno - Sadłowo - Rypin. Przybliżoną trasę tej linii pokazuje zamieszczona poniżej mapa. Zaznaczony na niej przebieg z Sierpca (Majewa) do Skrwilna ma swoje potwierdzenie na mapie wojskowej z okresu międzywojennego, dalszy przebieg jest przypuszczalny.

B. Pokropiński w wyżej cytowanej książce w tabeli 3.6 na str. 22 (Linie wąskotorowe zbudowane przez państwo w latach 1918 - 1937) podaje, że w dniu 15.11.1929 oddano do użytku linię wąskotorową o długości 29 km, rozstawie 600 mm na odcinku Szczutowo - Skrwilno - Rypin. Jednakże w tabeli 3.4 na str. 19 (Linie wąskotorowe wydzierżawione, chwilowo unieruchomione lub przeznaczone do rozebrania w latach 1920 - 1924) ujmuje linię wąskotorową Urszulewo – Skrwilno (dł. 10 km, 600 mm). Czyżby to miała być odrębna linia, a może część przyszłej linii z Sierpca. A co z odcinkiem Sierpc (Majewo) - Szczutowo (kiedy powstał, przez kogo zbudowany itd.). Co tam jeździło (pojazdy trakcyjne, wagony – nie wiadomo). Kiedy linia przestała istnieć - w latach 70-tych nie było po niej żadnego śladu.

Antoni Witkowski w swej książce "Mordercy z Selbstschutzu" (Wydawnictwo MON, Warszawa 1986) na str. 87 opisując sytuację z początku niemieckiej okupacji w Skrwilnie używa słów "... nasypie po dawnym torze wąskotorówki". Wynika stąd, że linia ta jesienią 1939 roku nie tylko nie pracowała, ale być może była zdemontowana. (...).

Opracował : Dariusz Lazarowski

⁶ Cały wpis można znaleźć pod linkiem: http://forum.gazeta.pl/forum/w,28063,33316482,33316482,dworzec_PKP_.html